

Nr 360.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående anslag till arbetslöshetens bekämpande; given Stockholms slott den 7 maj 1917.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att för arbetslöshetens bekämpande, i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angivna grunder, använda och av tillgängliga medel, mot framtida anmälan till ersättande, förskjuta ett belopp, utöver förut för ändamålet disponibla medel, av ytterligare 7,500,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Oscar von Sydow.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7
maj 1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LINDMAN,
Statsråden VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÅRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Chefen för civildepartementet, statsrådet von Sydow anförde:

Av 1914 års senare riksdag bemyndigades Kungl. Maj:t att såsom bidrag till understödjande av arbetslösa använda och av tillgängliga medel, mot framtida anmälan till ersättande, förskjuta ett belopp av förslagsvis 5,000,000 kronor. Kungörelse i ämnet utfärdades den 28 september 1914 (svensk författningssamling nr 237); och påbörjades redan i oktober 1914 sådan understödsverksamhet, som i kungörelsen avsågs.

Sedan verkställd utredning givit vid handen, att statens andel i de till den 1 december 1915 utbetalda understöden till arbetslösa kunde beräknas uppgå i det närmaste till 425,000 kronor, föreslog Kungl. Maj:t 1916 års riksdag att till täckande av berörda kostnader å extra stat för år 1917 anvisa ett belopp å 425,000 kronor. Denna Kungl. Maj:ts framställning blev av riksdagen bifallen.

I skrivelse den 13 april 1916, nr 78, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till arbetslöshetens bekämpande, har riksdagen anmält, att riksdagen dels medgivit, att med avseende å statens meddelande av understöd till arbetslösa finge tillämpas vissa ändrade bestämmelser samt att Kungl. Maj:t tills vidare finge vidtaga nödiga åtgärder för förebyggande av arbetslöshet i enlighet med av riksdagen angivna grunder, dels ock bemyndigat Kungl. Maj:t att för nu omfördämda ändamål använda och av tillgängliga medel mot framtida anmälan till ersättande förskjuta ett belopp, uppgående jämte redan för understödjande av arbetslösa under år 1916 förskjutna medel till 5,000,000 kronor.

Genom nådig kungörelse den 19 maj 1916 (svensk författningssamling nr 139) har Kungl. Maj:t därefter, med upphävande av nådiga kungörelsen den 28 september 1914, till efterrättelse fastställt ändrade bestämmelser angående understöd åt medellösa arbetslösa samt bidrag av statsmedel därtill.

Ifrågavarande bestämmelser äro av huvudsakligen följande innehåll.

Understöd må utgå allenast till välfrejdad och arbetsför svensk medborgare, som fyllt 15 år, samt till hans familj under förutsättning, att han under minst sex månader före det ansökan gjorts icke åtnjutit understöd av fattigvården; dock att hänsyn icke skall tagas till sådant understöd av fattigvården, som varit tillfälligt eller utgått i anledning av sökandens eller hans familjemedlemmars sjukdom eller tilldelats sökande, som uppenbarligen efter bästa förmåga sökt försörja sig och de sina, men till följd av särskilt betungande försörjningsplikt nödgats för familjens nödortfuga uppehälle mottaga sådant understöd. Förrän understöd kan beviljas, skall undersökas, huruvida icke lämpligt tillfälle till utkomst genom eget arbete kan beredas den arbetslöse. Till understöd bidrager staten med högst 75 öre per dag för man och hustru tillhopa, 50 öre för ensam person, som fyllt 18 år, 30 öre för ensam person, som fyllt 15 men ej 18 år, samt 15 öre för varje inom eller utom äktenskapet fött barn; detta dock under förutsättning i regel att minst samma belopp tilldelas honom utav respektive kommuns eller landstings medel. Understöd av statsmedel får emellertid endast undantagsvis och efter prövning i varje fall tilldelas arbetslös person, som ej är familjeförsörjare. Därest arbete på annan ort än hemorten beredes manlig familjeförsörjare mot avlöning, som är otillräcklig för att å hemorten jämväl underhålla familjen, må understöd av statsmedel efter särskild prövning utgå för familjens å hemorten kvarvarande medlemmar med tillhopa högst 50 öre för dag eller, där barn

finnas och särskilt ömmande omständigheter föreligga, med tillhoppa högst 75 öre för dag. Understödet storlek bestämmes efter den arbetslöses större eller mindre behov och kan efter omständigheterna utgå i kontanta medel eller, helt eller delvis, i naturaförmåner. Understöds-tagare är vid risk av understödets indragande skyldig föra ett ordentligt och nyktert levnadssätt, att regelbundet anmäla sig hos den offentliga arbetsförmedlingen samt att mottaga lämpligt arbete, som anvisas honom. Understödet skall icke äga fattigvårds karaktär eller medföra fattigvårdens rättsverkningar.

Enligt redogörelse i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag (6:te h. t. sid. 399 ff.) uppgingo statens kostnader för arbetslöshetens bekämpande under tiden den 1 december 1915—30 november 1916 till följande belopp:

till understöd åt arbetslösa	kronor	70,000: —
» vissa vägföretag	»	306,200: —
» övriga arbetsföretag till förebyggande av arbetslöshet bland stenarbetare	»	541,275: —
» Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Göteborgs och Bohus län förfogande enligt nådigt brev den 11 februari 1916 ställda medel	»	1,000: —
	<hr/>	
	Summa kronor	918,475: —

Under åberopande härav föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till täckande av berörda kostnader å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 918,500 kronor. Denna framställning har av riksdagens kamrar bifallits.

Därutöver har å arbetslöshetsanslaget anvisats ett belopp av 1,023,000 kronor för beredande av arbete åt familjeförsörjande stenarbetare vid anläggning av automobilvägar i Bohuslän. Arbetslöshetskommissionen har vidare med tillstyrkan till Kungl. Maj:t överlämnat särskilda framställningar om anslag å tillhoppa 586,000 kronor för vissa av skogsvårdsstyrelsens i Bohuslän arbetsdirektion samt Skogssällskapet bedrivna eller planerade arbeten för sådana arbetare.

Emellertid har arbetslöshetskommissionen ansett sig böra undersöka, huruvida de redan vidtagna åtgärderna kunna anses tillfyllest för mötande av eventuellt uppkommande krav på statens medverkan till arbetslöshetens bekämpande. De verkställda utredningarna hava föranlett kommissionen — vars huvudsakliga arbeten jag haft tillfälle följa — att efter samråd med socialstyrelsen inkomma med en framställning, i vilken kommissionen anfört följande.

Efter den allmänna krisen under början av världskriget lyckades näringslivet i vårt land ganska hastigt återhämta sig. Den omfattande arbetslöshet, som vid krigsutbrottet uppstod och under vintern 1914—1915 fortgick, kom därför under sommaren 1915 efter hand att upphöra, och sedan dess har arbetsmarknadens läge i stort sett ställt sig jämförelsevis gynnsamt, om också av särskilda skäl vissa arbetargrupper, närmast sten-, bageri- och måleriarbetare, under längre eller kortare tid hårt drabbats av arbetsbrist. Sedan början av innevarande år hava emellertid ånyo förmärkts tecken till växande arbetslöshet.

För att bilda sig en närmare uppfattning om läget samt utsikterna för framtiden satte sig därför arbetslöshetskommissionen i förbindelse med de statsorgan, som i dessa avseenden kunde förutsättas vara sakkunniga. Från industrikommissionens sida framhölls därvid, *att en märkbar avmattning inträtt inom industri, handel och samfärdsel*. En del tillverkningar, vilka så gott som uteslutande uppkommit på grund av krigskonjunkturen, hade begränsats eller helt avstannat. Den starka prisstegringen och den minskade tillgången på råvaror och förbrukningsartiklar hotade också allt flera grenar inom industrien med driftsinskränkningar. Å andra sidan konstaterades från lantbruksstyrelsens samt livsmedels- och folkhushållningskommissionernas sida, att inom *jordbruket* stor brist på arbetskraft föreligger redan för den normala produktionens vidmakthållande samt att, därest denna brist icke avhjälpes, den utvidgning av livsmedelsproduktionen riskeras, som under nuvarande förhållanden är nödvändig för folknäringsens trygghet. Enahanda svårigheter ansågos jämväl möta för behöflig ökning av vedhuggning och torvupptagning till bränslebristens avhjälpande.

I anledning härav ansåg sig arbetslöshetskommissionen böra söka verka för en överflyttning i stor skala av arbetare från de förstberörda näringsområdena till jordbruk, skogsbruk och torvupptagning för att främja produktionen av livsfrönödenheter samt motverka den tilltagande arbetslösheten bland industriens, handelns och sjöfartens arbetstagare. I detta syfte utsände kommissionen ett meddelande till allmänheten och särskilt till hushållningssällskap, lokala arbetslöshetskommissioner, arbetsförmedlingsanstalter, arbetarorganisationer samt större arbetsgivare inom både jordbruket och andra näringsgrenar, varjämte till dessa arbetsgivare överlämnades särskilda blanketter för anmälan hos arbetsförmedlingsanstalterna om å ena sidan behov av arbetskraft, å andra sidan förestående entlediganden eller permitteringar av arbetare. Då på detta sätt anbud och efterfrågan samtidigt möttes hos anstalterna, skulle större möjlighet beredas för önskvärd utjämning å arbetsmarknaden. Resultaten av dessa

åtgärder kunna ännu ej fullt överskådas. Även om genom desamma en återströmning av arbetare till landsbygden helt visst främjas, så ligger det i sakens natur, att full utjämning icke kan åvägbringas, om arbetslösheten inom de industriella näringarna skulle bli mycket stor. För sannolikheten härav tala även kända förhållanden. Det är sålunda bekant, att det oavlåttligt skärpta sjökriget allt starkare begränsat import och export, så att bristen på stenkol och andra industriens och kommunikationernas förnödenheter blivit ytterst kännbar samt avsättningen till utlandet starkt minskats. Allvarlig risk måste sålunda anses föreligga för att de redan på många håll inträdda begränsningarna inom näringslivet skola hastigt fortgå och därigenom stora skaror av arbetare ställas utan arbete.

Även om jord- och skogsbruket samt torvupptagningen kunna och vilja mottaga ett betydande antal av dessa arbetare, så läser denna utväg dock icke ensamt förslå för att skydda för arbetslöshet. Det bör ock uppmärksammas, att många arbetare på grund av ålder, kön eller andra omständigheter icke lämpa sig för och ej heller mottagas inom de nyssnämnda näringsområdena. Vad särskilt angår jordbruket, så läser det samma endast under skördetiden hava användning för ett större antal tillfällig arbetskraft. Arbetslöshetskommissionen nödgas därför räkna med eventualiteten av mycket stor arbetslöshet åtminstone under instundande höst och vinter. Kommissionen utgår också från den förutgåttningen, att det allmänna framgent måste stå redo att lämna hjälp, särskilt som fördyringen av alla livsförnödenheter skulle göra de arbetslösas läge svårare än förr.

Beträffande sättet för arbetslöshetens bekämpande hänvisar kommissionen till vad härom anförts i propositionen nr 92 till 1916 års riksdag samt i riksdagens i anledning härav den 13 april 1916 avlätna skrivelse nr 78. I främsta rummet böra sålunda det allmännas strävanden gå ut på att såvitt möjligt bereda de arbetslösa tillfälle till att genom eget arbete förskaffa sig bärning. Med avseende härå vill kommissionen särskilt framhålla, att förhållandena härutinnan ställa sig synnerligen olika allt efter de arbetslösas på ålder, kön och föregående utbildning beroende arbetsförmåga samt på grund av de vid olika årtider och inom skilda trakter tillbuds stående möjligheterna att anordna arbetsföretag. Det bör därför ankomma på Kungl. Maj:t att efter prövning av de i varje fall föreliggande omständigheterna avgöra, vilken åtgärd synes ändamålsenligast samt vilka närmare bestämmelser böra träffas för att betrygga åsyftat resultat av densamma.

Såsom kommissionen framhållit i föregående framställningar i detta ämne, kunna emellertid förebyggande åtgärder icke allestädes och under alla förhållanden vidtagas i sådan omfattning och på sådant sätt, att icke arbetslöshet i allt fall förekommer. Även om dess bättre under den senaste tiden understödsverksamhet behövt tillgripas endast i jämförelsevis få fall, lär dock av ovan angivna skäl sådan kunna bli erforderlig i större utsträckning. Kommissionen vill med avseende härå endast erinra om att varubristen och de till följd härav vidtagna samt till allt flera områden utsträckta ransoneringarna av åtskilliga varor hårt träffat grupper av ej blott arbetstagare utan även självförsörjare — exempelvis bageriidkare — vilka icke lätteligen kunna finna användning å den vanliga arbetsmarknaden eller vid företag, som anordnats i förebyggande syfte. Det lär därför icke bli möjligt att undvika tillgripandet av understödsverksamhet för arbetslösa.

Även beträffande grunderna för dylik verksamhet hänvisar kommissionen till vad härutinnan förekommit vid frågans behandling vid 1916 års riksdag. Det bör emellertid framhållas, att under den därefter gångna tiden priserna å livsförnödenheter samt hyrorna ytterligare stegrats, vadan de nu utgående understödsbeloppen måste anses synnerligen knappa för beredande av nödortfing utkomst, åtminstone i städer och andra dyrare samhällen. Visserligen torde i anledning av särskilda Kungl. Maj:ts framställningar om anslag av statsmedel i prisreglerande syfte omfattande åtgärder komma att vidtagas för att tillhandahålla livsförnödenheter till skäligt pris och då dessa åtgärder avses skola i främsta rummet tillgodokomma dem, som hårdast drabbas av kristiden, lär häri genom understödsbeloppens köpkraft ökas. Anledning finnes emellertid att befara ytterligare prisstegringar, vilka skulle kunna göra de hittillsvarande understödsbeloppen alldeles otillräckliga. Härtill kommer, att särskilda omständigheter kunna befinnas föreligga med avseende å arbetslösa inom vissa områden, där staten nödgats vidtaga mera ingripande reglerande åtgärder. Av dessa skäl synes det kommissionen önskvärt, att det måtte förbehållas Kungl. Maj:t att, om så prövas nödigt, höja statens andel i understödsbeloppen med förslagsvis högst $\frac{1}{3}$, i vilket fall sammanlagda understödet från stat och kommun skulle för man och hustru kunna uppgå till högst 2 kronor per dag. Den omständigheten, att statsbidraget till understödsverksamheten i regel icke uppgår till högre belopp än vederbörande kommun själv för ändamålet tillskjuter, lär innebära tillräcklig garanti för att understödsbeloppen icke tillmätas högre än förhållandena kräva.

Av det för arbetslöshetens bekämpande till Kungl. Maj:ts förfogande ställda beloppet av 5 miljoner kronor har en betydande del redan tagits i anspråk. Med hänsyn till den ovan berörda sannolikheten för omfattande arbetslöshet och vikten av att bringa så vitt möjligt effektiv hjälp åt de arbetslösa, anser kommissionen de återstående för ändamålet disponibla medlen icke vara tillfyllest. En närmare beräkning av det erforderliga beloppet kan av naturliga skäl icke verkställas, men synes detsamma icke böra sättas lägre än att anslaget jämte vad återstår av förut anvisade medel uppgår till 10 miljoner kronor. Så bekymmersamma som utsikterna å arbetsmarknaden nu te sig, får det visserligen anses sannolikt, att ett väsentligt högre belopp kan bliva erforderligt. Då emellertid vid eventuell svårare kris riksdagen i allt fall torde bliva inkallad, därest den icke redan är samlad, blir Kungl. Maj:t i tillfälle begära de ytterligare medel som kunna erfordras.

Departements-
chefen.

Såsom arbetslöshetskommissionen framhållit, har näringslivet i vårt land från sommaren 1915 åtnjutit i stort sett gynnsamma konjunkturer, som föranlett stark efterfrågan å arbetskraft inom flertalet yrken. Ett beklagligt undantag härutinnan utgör stenindustrien, där allt från krisens början starka driftsinskränkningar förekommit och arbetstagarna försatts i en synnerligen svår ställning. Det är också väsentligen för deras bispringande, som genom det allmännas försorg vidtagits de i statsverkspropositionen närmare omförmälda förebyggande åtgärderna. Jag erinrar särskilt om de av statsmakterna anordnade stenleveranserna för vissa kommuner, genom vilka arbete i stor utsträckning kunnat under den nu gångna vintern beredas ett stort antal försörjningspliktiga stenarbetare i Blekinge, Halland och Bohuslän. Då till följd av dessa anordningar icke ens för stenarbetarnas del arbetslöshetsunderstöd behövt anlitas i större utsträckning, har denna understödsverksamhet kunnat i huvudsak begränsas till vissa undantagsfall. Jag syftar härvid bland annat på de trängande behov av hjälp, som till följd av varubrist och därav föranledda ransoneringsåtgärder uppkommit inom vissa yrken.

Dessvärre synes numera en allmänna avmattning inom större delar av näringslivet vara förestående. Vid de av arbetslöshetskommissionen omnämnda överläggningarna i ämnet med statens industrikommission m. fl. myndigheter, i vilka jag deltagit, har nämligen konstaterats en överhängande brist på vissa för särskilt industrien oundgängliga, på import från utlandet beroende varor och förnödenheter, framför allt kolbränsle. Utsikterna att inom den allra närmaste tiden fylla dessa behov synas icke heller alltför ljusa. Visserligen kan ersättningsbränsle i stor om-

fattning anskaffas genom utförande av den plan till vedavverkning genom statens försorg, som utvecklas i chefens för finansdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet rörande den nyss beslutade propositionen beträffande lagstiftning om allmän tjänsteplikt. På denna väg lärer likväl industriens hela bränslebehov ej kunna tillgodoses, utan torde driftsnedläggelser inom densamma redan av denna anledning ej kunna helt undvikas. Därtill komma de för näringslivet menliga verkningarna av bristen på andra förbrukningsartiklar samt å råvaror ävensom av de ökade export-svårigheterna. För effektivt genomförande av den nyssberörda vedavverkningsplanen skulle vidare kunna ifrågakomma avstängning av driften vid vissa arbetsföretag jämlikt det bemyndigande härom, som begäres i nyss beslutad framställning till riksdagen.

Dessa olika omständigheter komma med all sannolikhet att inom kort framkalla stor arbetslöshet, som måste antagas bli ökad under loppet av sommaren och hösten. En stor del av de arbetslösa kan omedelbart finna användning för den planerade stora vedavverkningen samt vid skördearbeten inom jordbruket. Såsom arbetslöshetskommissionen erinrar, äro dock icke alla lämpade för dylika arbeten, utan lär det allmännas stöd bli erforderligt i direkt hjälpende syfte. Kraven härpå bli med all sannolikhet större vid den kallare årstidens inträde, då varken jordbruket eller industriella säsongföretag hava behov av tillfällig arbetskraft.

Med arbetslöshetskommissionen är jag enig om att hjälpåtgärderna böra så vitt möjligt vara av förebyggande karaktär. Erfarenheterna från de företrädesvis för stenarbetare redan anordnade arbetsföretagen äro också i allmänhet uppmuntrande i detta avseende, då genom dem viktiga produktiva intressen kunnat tillgodoses, på samma gång som de arbetslösa erhållit en visserligen begränsad men dock självförvärvad inkomst. Obestridligt torde vara, att denna form av hjälp är den ur alla synpunkter lämpligaste, varför strävandena så långt möjligt är böra inriktas åt detta håll. Att stora svårigheter möta för att finna ändamålsenlig användning särskilt för arbetslösa kvinnor, skall ej förnekas, men hava under den gångna kristiden även i detta avseende gjorts värdefulla rön, vilka bli fruktbara vid det fortsatta arbetet till arbetslöshetens förebyggande. Såsom jag framhöll i mitt yttrande till statsrådsprotokollet vid avlåtandet av proposition i ämnet (nr 92) vid nästlidna riksdag, är det icke möjligt att på förhand närmare angiva, vilka företag i varje fall bli de lämpligaste samt under vilken form staten bör medverka, utan lär det få ankomma på Kungl. Maj:t att härom besluta efter sig företeende omständigheter. I detta sammanhang tillåter jag mig omnämna, att järnvägsstyrelsen i skrivelse den 10 april 1917 gjort

framställning om anläggande av järnväg mellan Ytterby station å statsbanan genom Bohuslän till Kungälv stad för en kostnad av 490,000 kronor. Med hänsyn till vad i detta ärende förekommit anser jag det böra göras till föremål för utredning, huruvida ej nu ifrågavarande anläggning må i fall av behov kunna verkställas med anlåtande av till arbetslöshetens bekämpande anvisade medel.

I varje fall bör givetvis föreligga omsorgsfull utredning samt anordnas betryggande kontroll över anvisade statsmedels användning till avsett ändamål. Särskilt måste sörjas för att vid de anordnade företagen icke anställas eller behållas sådana arbetslösa, som kunna komma till användning vid annat arbete, närmast då vid vedavverkning och inom jordbruket. Vid de arbeten av förevarande slag, som nu pågå, ämnar man sålunda, därest för vedhuggning eller skördearbeten i närheten erfordras arbetskrafter, avstanna verksamheten, så att personalen omedelbart kan bli till förfogande för nämnda ändamål.

Att emellertid icke desto mindre understödsverksamhet kan bli erforderlig och detta i stor utsträckning under instundande höst och vinter, därom är jag likaledes enig med arbetslöshetskommissionen. Då de tidigare av Kungl. Maj:t angivna och av riksdagen godkända grunderna för denna understödsverksamhet visat sig väl avvägda, synas desamma även framdeles böra tillämpas. Tills vidare torde sålunda anledning icke förefinnas att ändra de i kungl. kungörelsen den 19 maj 1916 fastställda skärpta bestämmelser, enligt vilka understöd av statsmedel endast undantagsvis och efter prövning i varje fall må tilldelas arbetslös person, som icke är familjeförsörjare. Vad arbetslöshetskommissionen anfört beträffande önskvärdheten av att eventuellt kunna höja understödsbeloppen kan emellertid ej fränkännas berättigande. Om också statens regleringsåtgärder i fråga om vissa varuslag äro föranledda av varubrist och åsyfta att lindra dennas menliga verkningar i olika avseenden, kunna desamma dock giva anledning till arbetslöshet. Då därjämte ytterligare prisstegringar å livsförnödenheter måhända ej kunna förebyggas, synes det mig lämpligt bereda möjlighet till ökning av understöden, i den mån särskilda förhållanden sådant påkalla, dock med högst $\frac{1}{3}$ av nuvarande maximibelopp.

Jag anser mig böra i detta sammanhang erinra om vad vederbörande departementschef anfört vid föredragningen av det ovanberörda förslaget till lagstiftning om allmän tjänsteplikt rörande billigheten av att personer, som anvisas för dem ovan arbete, erhålla skäligt tillskott till lönen under en kortare övergångstid, då de under utbildning för arbetet eller på grund av oförmåga att utnyttja hela arbetstiden icke förmå vinna rimlig inkomst. Likartade billighetsskäl synas mig åtminstone i vissa

fall tala för att motsvarande anordning må kunna träffas i fråga om arbetslösa, som genom förmedling av arbetsförmedlingsanstalt eller arbetslöshetskommitté beredas anställning, där de även med plikttroget arbete icke från början kunna ernå skälig utkomst. Härigenom skulle särskilt underlättas industriarbeterskers placerande gruppvis i lantarbete m. m.

Här vill jag slutligen anmärka, att enligt det i samband med frågan om lagstiftning rörande allmän tjänsteplikt framlagda förslaget till lag om arbetsnämnder dessa nämnder äro avsedda övertaga de uppgifter, som hittills tillkommit statens arbetslöshetskommission, länshjälpskommittéerna och de kommunala arbetslöshets- och hjälpkommittéerna.

Såsom av vad jag förut anfört framgår, hava av det vid 1916 års riksdag för arbetslöshetens bekämpande till Kungl. Maj:ts förfogande ställda beloppet av 5 miljoner kronor hittills omkring 1,941,500 kronor tagits i anspråk, vartill kommer det ringa belopp, som sedan den 1 december 1916 åtgått för understödsverksamhet. Därest de förut omnämnda på Kungl. Maj:ts prövning beroende framställningarna om anslag till vissa ytterligare arbeten för stenarbetare skulle vinna bifall, skulle av medlen återstå omkring 2,480,000 kronor. Denna i och för sig betydande summa kunde under andra förhållanden synas tillräcklig för mötande av uppkommande behov. Vad numera är känt rörande näringslivets verkliga läge ger emellertid, som redan framhållits, anledning till allvarliga farhågor för arbetslöshet av så stor omfattning, att en ökning av de till Kungl. Maj:ts förfogande ställda medel synes nödvändig; och tillåter jag mig i sådant hänseende föreslå framställning till riksdagen, att till Kungl. Maj:ts förfogande må ställas ett belopp av ytterligare 7,500,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag, efter samråd med chefen för finansdepartementet, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att för arbetslöshetens bekämpande, i huvudsaklig överensstämmelse med ovan angivna grunder, använda och av tillgängliga medel, mot framtida anmälan till ersättande, förskjuta ett belopp, utöver förut för ändamålet disponibla medel, av ytterligare 7,500,000 kronor.

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Wilhelm Reuterswärd.
